

РЕЦЕНЗІЇ

УДК 342.9

DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2217.2023.56.64-65>

Ростислав КАЛЮЖНИЙ, д-р юрид. наук, проф.

ORCID ID: 0000-0003-4975-5650

e-mail: rostyslav.kaliuzhnyi@npp.nau.edu.ua

Національний авіаційний університет, Київ, Україна

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

[Адміністративне право України, підручник, підготовлений авторським колективом П. Діхтієвський, Ю. Ващенко, Н. Задирака, В. Клиничук та інші, за загальною редакцією П. Діхтієвського. Київ, 2023. 772 с.]

Актуальність видання підручника "Адміністративне право України" зумовлена активним розвитком суспільних відносин у сфері публічного управління, які визначаються об'єктивними процесами реформування суспільного життя за стандартами Європейського Союзу, необхідністю адаптації національного законодавства, удосконалення системи публічного управління, діяльності всіх суб'єктів публічної влади для забезпечення прав і свобод громадян, публічного інтересу. Особливо це актуально в умовах російської військової агресії, яка вплинула на розвиток всієї системи публічної влади, адміністративного права та законодавства, вимагає швидкої реакції держави, усіх її органів на військові загрози та необхідність забезпечення прав людини, в першу чергу права на життя, здоров'я, забезпечення безпеки та основних життєвих потреб людини.

На наш погляд, саме зазначені основні чинники вимагають від адміністративно-правової науки вирішення як теоретичних, так і практичних проблем, підвищення ефективності діяльності всіх суб'єктів публічної влади, невід'ємною складовою якої є підготовка кваліфікованих фахівців-юристів. Зазначені обставини свідчать про необхідність пошуку нових інструментів викладання адміністративного права, видання якісної адміністративно-правової літератури навчально-методичного спрямування, що відповідає сучасним тенденціям розвитку адміністративно-правових відносин та адміністративного права.

Рецензований підручник "Адміністративне право України", на наш погляд, розкриває головні питання щодо вивчення адміністративного права на основі сучасних тенденцій розвитку системи адміністративного права України, що обумовлюють необхідність вивчення: фундаментальних теоретичних засад розвитку та системної трансформації українського адміністративного права на основі сучасних теоретичних досліджень українських та зарубіжних учених; доктрини адміністративного права України, основних категорій адміністративного права, його предмета (відносин), методу (інструментів), інституалізації сфер публічного адміністрування (управління); впливу адміністративно-правових аспектів вступу України до Європейського Союзу; засвоєння основних положень оновленого та доповненого величезного масиву чинного адміністративного законодавства України.

Структура підручника "Адміністративне право України" та його змістове наповнення відповідають вимогам базової навчальної дисципліни "Адміністративне право", яка обов'язкова в програмі підготовки юристів у галузі знань 08 "Право". Зміст підручника, послідовність та обсяг висвітлення навчального матеріалу також визначаються новизною концептуальних підходів авторського колективу, до якого входять представники провідних

наукових шкіл адміністративного права. Змістове наповнення підручника базується на сучасних новітніх підходах до призначення, предмета, методології, системи адміністративного права, завдань публічного управління та публічної адміністрації щодо забезпечення захисту прав, свобод та законних інтересів приватних осіб. У цілому, за змістом розділи підручника мають логічну структуру і надають чітке розуміння сутності та системи адміністративного права, його елементів, принципів, функцій та методів. У них висвітлені актуальні проблеми сучасного українського адміністративного права та запропоновано практичні рекомендації щодо їх вирішення.

Концептуально новим та цікавим видається авторській підхід щодо викладання матеріалу стосовно основних положень адміністративного права: генези та інституалізації адміністративного права; доктрини адміністративного права; предмета та методу адміністративного права; інструментів адміністративного права; європейських стандартів (принципів) і сфери застосування принципів (стандартів); публічного адміністрування (публічного управління) та забезпечення прав людини (розд. II).

Необхідно зазначити, що підручник відрізняється новизною навчального матеріалу, розкриттям питань, які в існуючих виданнях лише поставлені або взагалі відсутні. Серед них, зокрема питання щодо: інституту публічного майна (правова природа, поняття, ознаки, сутність та види публічного майна, відповідальність суб'єктів публічної адміністрації); питання адміністративної процедури, учасників та особливостей реалізації електронних адміністративних процедур відповідно до оновленого законодавства про адміністративну процедуру; поняття та сутності дискреційних повноважень, критеріїв законності дій (рішень) органів публічної влади, вчинених на підставі адміністративного розсуду; захисту прав, свобод та інтересів приватних осіб у сфері публічного адміністрування (публічного управління), системи міжнародного захисту приватних осіб.

Окремо необхідно наголосити, що це одне із перших навчальних видань, у якому розглядаються надзвичайно актуальні на сьогодні питання публічного адміністрування (публічного управління) у сфері оборони нашої держави. Розкрито питання формування, поняття військово-адміністративного права та його предмета, діяльності суб'єктів публічного адміністрування (публічного управління) у сфері оборони, зарубіжний досвід публічного адміністрування (публічного управління) щодо оборони держави.

Також розглянуто діяльність органів публічного адміністрування (публічного управління) щодо забезпечення реалізації заходів адміністративно-правового режиму воєнного стану, повноваження військового командування

та військових адміністрацій. Оригінальний авторський підхід дав змогу побудувати якісну класифікацію зазначених суб'єктів і здійснити комплексний аналіз адміністративно-правового положення кожної групи та їхніх повноважень у сфері оборони.

Із методичної точки зору, на наш погляд, авторам вдалося якісно поєднати сучасний теоретичний матеріал, що викладається з великою кількістю прикладів, які разом створюють гармонічну систему опанування навчального предмета. Такий підхід актуалізує увагу і дозволяє студенту сконцентруватися на важливих аспектах прочитаного, поєднати теоретичні знання та практику, якісно засвоїти навчальний матеріал.

Загалом рецензований підручник становить методологічну і теоретико-правову основу для сучасного розуміння та подальшого розвитку адміністративного права

як провідної галузі національного права. Практична складова підручника має важливе значення для підготовки фахівців-юристів у сфері публічного адміністрування (публічного управління).

Підручник зацікавить наукових та науково-педагогічних працівників, аспірантів (ад'юнктів), студентів вищих юридичних навчальних закладів, посадових осіб органів публічної влади, усіх, хто цікавиться проблемами адміністративного права.

Таким чином, рецензований підручник "Адміністративне право України" підготовлений на високому науковому та навчально-методичному рівні, за формою і змістом відповідає встановленим вимогам та може бути рекомендований до друку.

Отримано редакцією журналу / Received: 04.10.23
Схвалено до друку / Accepted: 13.11.23

Rostyslav KALYUZHNY, DSc (Law), Prof.
ORCID ID: 0000-0003-4975-5650
e-mail: rostyslav.kaliuzhnyi@npp.nau.edu.ua
National Aviation University, Kyiv, Ukraine

ADMINISTRATIVE LAW: CURRENT DEVELOPMENT TRENDS

[Administrative law of Ukraine, a textbook, P. Dikhtievskyi, Yu. Vashchenko, N. Zadyraka, V. Pashynskyi, V. Klynchuk and others; under the editorship P. Dikhtievsky. Kyiv, 2023. 772 p.]